

יבוא, יצוא ומה שביניהם סקירות וחידושים בענייני חוק ומשפט

עו"ד גיל נדל, ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים

האם תביעה נגד משלח אמריקאי תידון בישראל? עו"ד גיל נדל, אוהד קריאף

ככלל, כאשר מוגשת תביעה משפטית, נדרש התובע לשלוח את מסמכי התביעה למקום מושבו של הנתבע, ולהמציאם לתובע באופן אישי.

כידוע, כשמדובר בנושאים הנוגעים לסחר בינלאומי ולשילוח של טובין, קיימים גורמים רבים הנוגעים לתביעה (מוביל, משלח, ספק זר), אשר אינם נמצאים בישראל. במצב זה, נדרש התובע להוכיח לבית המשפט כי הסכסוך הוא בעל זיקה למדינת ישראל, וזאת על מנת שבית המשפט יקנה סמכות לדון בנושא בישראל.

לאחרונה, נחלקו בתי משפט השלום והמחוזי בתל אביב בשאלה האם יש לזמן לדין בישראל משלח בינלאומי אמריקאי שטיפל בהמכלת הסחורה בחו"ל. בעוד בית משפט השלום קבע כי יש לזמן את המשלח לדין בישראל, התלבט בית המשפט המחוזי בשאלה, ביטל את החלטת השלום והחזיר את הנושא לדין מחודש בבית משפט השלום.

עובדות המקרה:

יבואנית חטיפי אנרגיה תבעה חברת שילוח ישראלית שטיפלה בעבורה בכל ההליכים שנוגעים ליבוא משלוח מארה"ב. חטיפי האנרגיה הגיעו בהובלה ימית והומכלו יחד עם חומרים מסוכנים באותה מכולה, ועל-כן בהגיעם לארץ, הורה משרד הבריאות על השמדתם. כתוצאה מכך, תבעה יבואנית חטיפי האנרגיה את חברת השילוח הישראלית.

חברת השילוח הישראלית טענה שלא היה מקום להשמיד את החטיפים, גם אם הומכלו יחד עם חומרים מסוכנים. עם זאת, חברת השילוח הישראלית טענה שגם אם התביעה תתקבל, היא זכאית לשיפוי מצדדים שלישיים בארה"ב, ביניהם חברת שילוח אמריקאית שביצעה את המכלת המטען בארה"ב יחד עם המטען שנטען כמסוכן, ואשר גרם להשמדתו.

חברת השילוח האמריקאית טענה שמדינת ישראל אינה הפורום הנאות לניהול התביעה אלא מדינת ניו-ג'רסי בארה"ב, לאור קיומה של תניית שיפוט ייחודית לבית משפט אמריקאי בשטר המטען שהונפק. חברת השילוח האמריקאית הוסיפה שראוי לנהל את התביעה בארה"ב גם משום שהמכולה הומכלה בארה"ב ע"י חברה ועובדים מארה"ב, אשר כפופים להוראות חוק ורגולציה אמריקאיות.

החלטת בית המשפט השלום:

בית המשפט בחן האם מוצדק לנהל את התביעה בבית המשפט בארה"ב לאור תניית השיפוט הייחודית בשטר המטען. בענייננו, היבואנית נמצאת בקצה אחד של הקשת בהיותה הלקוחה שהזמינה את המטען, ובקצה השני חברת השילוח הישראלית שעמה התקשרה יבואנית החטיפים ופונה כעת לשיפוי מחברת השילוח האמריקאית. בית המשפט ציין שנוכחותה של חברת השילוח האמריקאית חשובה לבידור ההליך, שכן היא שסיפקה בפועל את שירותי המכלת המטען, ולכן ניתן לזמנה לדין לפי הוראות תקנה 10)500 לתקנות סדר הדין האזרחי.

בית המשפט חזר על קביעת בית המשפט העליון כי במקרה של צירוף בעלי דין שרק אחד מהם קשור בסעיף שיפוט זר, מתקיימות נסיבות שמצדיקות התעלמות מתניית השיפוט, וזאת על מנת שלא להביא לפיצול דיונים בין מדינות שונות.

במקרה הזה, בית המשפט קבע שתניית השיפוט בשטר המטען חלה בין צדדים שלישיים- בין המשלח האמריקאי לבין סוכנו ואינה מחייבת את היבואן-התובע ואת חברת השילוח הישראלית שנתבעה, שלא חתומים על אותו שטר מטען.

בית המשפט העיר כי חברת השילוח האמריקאית, בהיותה חברת שילוח בינלאומית מודעת לכך שהצד הישיר להסכם איתה אינו הלקוח הסופי, ועל-כן צפתה, או לכל הפחות היה עליה לצפות, שהיא עשויה להיתבע על ידי גורם מחוץ לתחום השיפוט האמריקאי.

באשר לדיון בשאלה האם ישראל מהווה הפורום הנאות לקיום ההתדיינות המשפטית בעניין – בית המשפט ציין שעל אף שהמכלת המטען ארעה בארה"ב, המטען היה מיועד לייצוא לישראל, ולאחר שהגיע, נבדק ונמצא לא כשיר לשיווק ע"י הרשויות בישראל. לפיכך, נקבע שמירב הזיקות נמצאות בתחומי מדינת ישראל יותר מאשר בארה"ב.

לאור האמור לעיל, בקשת חברת השילוח האמריקאית שלא לקיים דיון בישראל, נדחתה- והיא חויבה בהוצאות בסך של 2,000 ש"ח.

[ת"א (שלום ת"א) 34968-11-13 החלטה מיום 8.12.14, השופט נועה גרוסמן. ב"כ הצדדים- לחברת השילוח האמריקאית- עו"ד נשיץ. לחברת השילוח הישראלית- עו"ד אשר]

החלטת בית המשפט המחוזי בערעור:

בית המשפט המחוזי קבע כי החלטת בית המשפט השלום היא חסרה בשאלה האם קיימת כאן עילת תביעה רצינית. באופן זה, צוין כי בית משפט השלום לא נתן את דעתו לעובדה שלא קיים איסור על הובלת מזון יחד עם חומרים מסוכנים, וכן לא ניתנו הנחיות הובלה מחברת השילוח האמריקאית או מהספק. כמו כן, בית המשפט המחוזי ציין כי חברת השילוח האמריקאית לא יכולה להיות אחראית להחלטה של משרד הבריאות בישראל, שלפי הטענה התקבלה בשירותיות וללא כל סיבה, זאת, כיוון שחטיפי האנרגיה לא ניזוקו, לא נגרם להם זיהום כלשהו ולא נבדקו באמצעות מעבדה מתאימה.

בנוסף לכך, עולה כי הוצג בדיעבד מסמך ממשרד הבריאות לפיו חטיפי האנרגיה ככל הנראה הושמדו לא בשל המכלתם עם חומרים מסוכנים, אלא בשל כך שלא אוחסנו בתנאים המתאימים למזון.

יתרה מזאת, בית המשפט המחוזי פסק שבית משפט השלום לא התמודד בצורה ראויה עם טענת תניית השיפוט הייחודית בשטר המטען, והורה לו לקיים דיון נוסף בנושא, שכן קיימת פסיקה שקבעה שתניית שיפוט מחייבת את היבואן וחברת השילוח גם אם לא חתמו על שטר המטען.

לאור האמור לעיל, בית המשפט המחוזי ביטל את הכרעת בית משפט השלום, וקבע שהבקשה תידון מחדש והטיל הוצאות של 10,000 ש"ח על חברת השילוח הישראלית.

[רע"א (מחוזי ת"א) 750-01-15 פסק-דין מיום 25.2.15, השופטת עפרה צ'רניאק. ב"כ הצדדים: לחברת השילוח האמריקאית- עו"ד נור. לחברת השילוח הישראלית- עו"ד חן לויט].

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד גיל נדל - ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים. בדוא"ל Gill.Nadel@goldfarb.com /או בטלפון 03-6089979.